

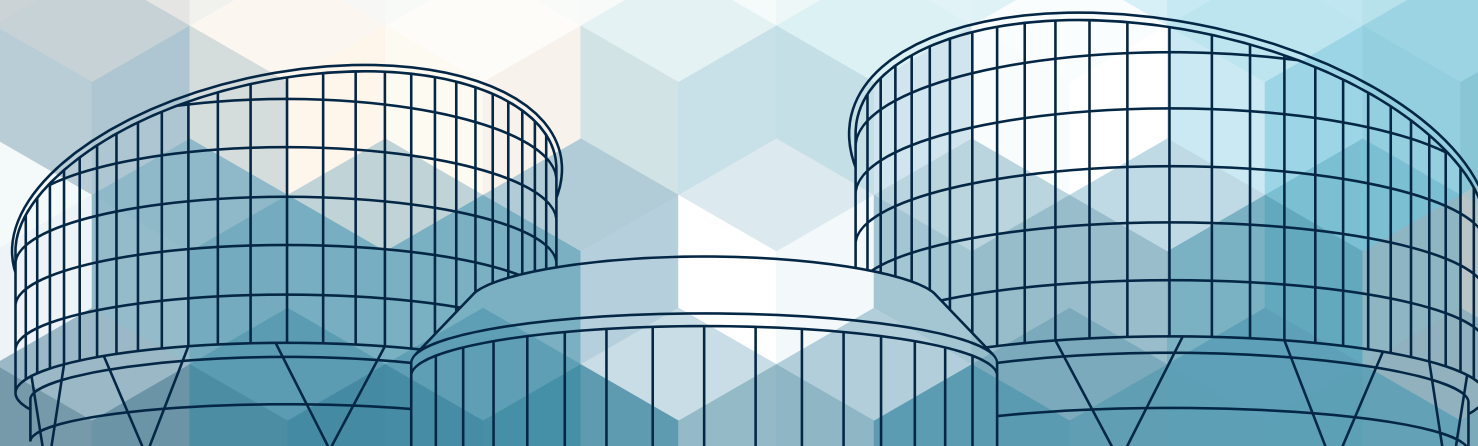
Пројекат финансира
Европска унија

 ПРАВОСУДНА
АКАДЕМИЈА

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
МИНИСТАРСТВО
ПРАВДЕ

Шилих против Словеније

Изјава о ограничењу одговорности. Ова публикација је израђена уз помоћ Европске уније. Садржај ове публикације искључива је одговорност пројекта „Подршка Европске уније Правосудној академији“ и ни у ком случају не одражава ставове Европске уније.

АНАЛИЗА ПРЕСУДЕ

Домаћи органи нису спровели делотворну истрагу у вези са наводима о лекарској грешци
(повреда процесног аспекта чл. 2 Конвенције)

Шилих против Словеније¹

(БРОЈ ПРЕДСТАВКЕ: 71463/01, ПРЕСУДА ОД 09.04.2009.)

¹ *Šilih v. Slovenia.*

СЕНТЕНЦА:

Домаћи судови и тужилаштво пред које су изнете тврдње о лекарској грешци дужни су да такве наводе испитају ефикасно и брзо, без обзира на то да ли се питање одговорности лекара поставља у кривичном или парничном поступку, или у оба истовремено.

Дуготрајан прекид парничног поступка за накнаду штете који је одређен до окончања кривичног поступка може да доведе до повреде процесног аспекта члана 2 Конвенције, ако прекид представља непотребно одуговлачење. Прекид парничног поступка не ослобађа обавезе суд који одлучује у парничном поступку да у разумном року одговори на питање да ли постоји грађанска одговорност (која је увек шира од кривичне).

ЧИЊЕНИЧНИ ОПИС:

У мају 1993. године двадесетогодишњи син подносилаца представке дошао је у болницу ради мучнине и свраба коже. Лекар му је дао инјекције, након чега му се стање погоршало и пао је у кому, вероватно због алергије на дате лекове. Умро је петнаест дана касније. Подносиоци су поднели кривичну пријаву против лекара због несавесног лечења. Током предистражног поступка спроведено је вештачење Института за судску медицину у Љубљани којим није утврђено постојање пропуста у раду лекара. На основу тог налаза кривична пријава подносилаца је одбачена. Истрага је спроведена на основу захтева подносилаца који су преузели кривично гоњење. Подносиоци су поднели оптужницу против лекара 2000. године. На основу приговора против оптужнице поступак је обустављен. Врховни суд је одбио жалбу подносилаца, а Уставни суд је одбацио њихову уставну жалбу. Након

тога, подносиоци су у неколико наврата безуспешно покушавали да поново покрену кривични поступак против лекара. Коначно, подносиоци су 2002. године поднели нову оптужницу која је одбачена због тога што је наступила застарелост кривичног гоњења. Упоредо с кривичним поступком, по тужби подносиоца од 1995. године водио се и парнични поступак за накнаду штете против болнице и неколико лекара. Парнични поступак прекинут је 1997. године до окончања кривичног поступка. Парнични поступак је настављен тек 2002. године. Њихова тужба је, на крају, одбијена као неоснована 2006. године, док је поступак пред Врховним судом окончан 2008. године. Подносиоци су приговорили Европском суду да Република Словенија није на делотворан начин истражила околности под којима је наступила смрт њиховог сина док је био под лекарским надзором, као и њихове наводе да је смрт наступила као последица лекарске грешке.

НАЧЕЛА ЕВРОПСКОГ СУДА:

Европски суд је, најпре, истакао да свака смрт до које дође под неразјашњеним околностима активира процесну обавезу државе да истражи те околности, независно од тога да ли је за смрт одговорна држава (односно неки њен представник нпр. полиција) или приватно лице. У складу с тим, и спровођење делотворне истраге навода о лекарској грешци подразумева успостављање ефикасног и независног правосудног апарата који може да утврди узрок смрти пацијента под медицинским надзором (било у јавном било у приватном сектору) и да испита да ли постоји одговорност лекара.

Када је реч о занемаривању лекарских дужности, није увек нужно да се спроводе истрага. Процесна обавеза државе може да се испуни и обезбеђивањем услова жртвама да спроводе делотворан парнични поступак

у којем ће бити испитана одговорност лекара уз евентуално досуђивање обештећења за жртву (на пример, накнадом штете или објавом пресуде којом је утврђена одговорност лекара).

Без обзира на то да ли се жртвама осигурава кривично-правно или грађанско-правно средство, или комбинација оба средства, од пресудне је важности да реакција надлежних домаћих органа буде брза. Брзо деловање органа која испитују наводе о занемаривању лекарских дужности важно је, пре свега, зато да се што пре отклоне евентуални недостаци у раду здравствених радника и тако спрече сличне грешке и повећа сигурност свих корисника система здравствене заштите, али и зато да се одржи поверење грађана у правни систем и избегне стварање утиска да власт толерише незаконите радње или штити лекаре.

ПРИМЕНА НАЧЕЛА НА ЧИЊЕНИЦЕ КОНКРЕТНОГ ПРЕДМЕТА:

У предмету *Шилих* подносиоци су од државних органа тражили да утврде околности смрти њиховог сина и евентуалну одговорност лекара користећи и кривичноправне и грађанскоправне механизме заштите. Међутим, ни један од тих механизма није испунио захтев делотворности јер поступци нису спроведени брзо.

Спорост у спровођењу истраге која је трајала пет година не може да се оправда ни понашањем подносиоца, ни сложеносту предмета. С друге стране, иако се не може рећи да је прекидање парничног поступка било неразумно, питање евентуалне кривичне одговорности и исхода кривичног поступка није надлежни суд ослободило обавезе да парницу доврши у разумном року. Будући да је грађанска одговорност шира од кривичне одговорности и нужно не зависи

од ње, суд је у парничном поступку требало да оцени да ли су предности даљег прекида поступка значајније од обавезе брзог окончања поступка. Другим речима, суд је требало да испита да ли су користи од даљег чекања да се кривични поступак оконча толике да могу да оправдају значајно продужење парничног поступка. Европски суд при том посебно наглашава да су за време прекида парничног поступка у кривичном поступку били прибављени налази вештака, те су они, стога, већ били на располагању парничном суду када је наставио поступак. Упркос томе, парнични поступак је након наставка трајао још пет година и осам месеци. На продужење парничног поступка такође је негативно утицала и чињеница да је током првостепеног парничног поступка најмање шест пута дошло до промене поступајућих судија.

ПОСЛЕДИЦЕ УТВРЂЕНЕ ПОВРЕДЕ:

Све наведене околности указују на то да су домаћи органи пропустили да поступке покренуте ради утврђивања околности смрти сина подносилаца и евентуалне одговорности лекара за његову смрт спроведу са дужном пажњом коју захтева члан 2 Конвенције. За наведену повреду Европски суд је подносиоцима доудио правично задовољење у износу од 7.540 евра, као и накнаду трошкова поступка у износу 4.039 евра.

КОМЕНТАР:

Пресуда у предмету *Шилих против Словеније* представља разраду претходне праксе Европског суда којом је утврђена одговорност држава за смрт пацијента у (јавним или приватним) установама здравственог система здравствене заштите, као и за спровођење делотворне истраге о таквим догађајима (нпр., пресуда *Калвели и Циљо против Италије (Calvelli and Ciglio*

v. *Italy*, бр. 32967/96 од 17.01.2002.). Критеријуми према којима се процењује да ли је истрага била делотворна установљени су у ранијој пракси Европског суда (нпр., поред цитиране пресуде *Калвели и Циљо против Италије*, в. пресуде *Пол и Одри Едвардс против Уједињеног Краљевства (Paul and Audrey Edwards v. the United Kingdom)*, бр. 46477/99 од 14.03.2002.) и *Бирзиковски против Пољске (Byrzykowski v. Poland)*, бр. 11562/05 од 27.06.2006.)

Предмет *Шилих* интересантан је са аспекта својеврсног проширења временске надлежности Европског суда да испитује повреде процесних обавеза из Конвенције које су утемељене на чињеницама које су се догодиле пре него је Конвенција ступила на снагу у датој држави. Конкретно, уколико се спорни догађај догодио пре ступања на снагу Конвенције, али су кораци истраге били предузети или је требало да буду предузети након тога („блиска веза између догађаја и ступања на снагу Конвенције“), Европски суд надлежан је да испита да ли је држава испунила своје процесне обавезе спровођења делотворне истраге.

Битно је напоменути да српски правни систем такође предвиђа двоструке (кривичноправне и грађанскоправне) механизме у погледу утврђивања евентуалне одговорности лекара за смрт пацијента. Како би се избегле сличне повреде у домаћем систему, потребно је да судови приликом спровођења таквих поступака воде посебно рачуна о потреби да се избегну непотребна одуговлачења, без обзира на то да ли их узрокују саме странке, суд или су последица организационих проблема у систему. Неопходно је у сваком случају да се жртвама наводне лекарске грешке пружи брз и потпун одговор у погледу њихових сумња о одговорности лекара за грешку.

ПОДРШКА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ ПРАВОСУДНОЈ АКАДЕМИЈИ
Теразије 8/1, 11000 Београд, Србија

Т: +381 11 3023 866

Ф: +381 11 3023 877

info@jap.rs

**BRITISH
COUNCIL**

Пројекат спроводи конзорцијум
који предводи British Council